

OSNOVE VAROVANJA DEDIŠČINE

Umetniška gimnazija - likovna smer

Umetniška gimnazija s slovenskim učnim
jezikom na narodno mešanem območju v
slovenski Istri - likovna smer

UČNI NAČRT

IME PREDMETA: osnove varovanja dediščine

Izobraževalni program umetniške gimnazije - likovna smer, izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri:

druge oblike samostojnega ali skupinskega dela: likovno ustvarjanje (70 ur)

PRIPRAVILA PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA V SESTAVI:

Aleksandra Dolenec Gojević, Gimnazija Velenje; Andreja Džakušič, Gimnazija Celje - Center; Darko Golija, Pedagoška fakulteta, Univerza v Mariboru; Svetlana Jakimovska Rodić, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana; dr. Luka Jančič, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana; Damijan Kracina, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana; Primož Krašna, Zavod RS za šolstvo; Marko Krumberger, Gimnazija Nova Gorica; Jure Markota, Gimnazija Velenje; Nika Oblak, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana; Nina Ostan, Zavod RS za šolstvo; Karel Plemenitaš, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana; Maja Rak, Gimnazija Celje - Center; Peter Rau, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana; dr. Jurij Selan, Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani; mag. Apolonija Simon, Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana; Mojca Šmit, Gimnazija Celje - Center; Nataša Tajnik Stupar, Gimnazija Velenje.

JEZIKOVNI PREGLED: Manja Žugman

OBLIKOVANJE: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

IZDALA: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

ZA MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE: dr. Vinko Logaj

ZA ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

SPLETNA IZDAJA

DOSTOPNO NA POVEZAVI:

https://eportal.mss.edus.si/msswww/datoteke/ucni_nacrti/2026/un-osnove-varovanja-dediscine_um_lik-um_si_lik.pdf

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID [251382531](#)

ISBN 978-961-03-1146-1 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na svoji 245. seji, dne 19. 6. 2025, določil učni načrt osnove varovanja dediščine za izobraževalni program umetniške gimnazije (likovna smer) in izobraževalni program umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju v slovenski Istri (likovna smer).

PRIZNANJE AVTORSTVA – NEKOMERCIALNO – DELJENJE POD ENAKIMI POGOJI

Prenova izobraževalnih programov s prenovo ključnih programskih dokumentov (kurikuluma za vrtce, učnih načrtov ter katalogov znanj)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

KAKO SE ZNAJTI?

TIPIČNE STRANI

V dokumentu je za dijakinje in dijake, učiteljice in učitelje ipd. uporabljena moška slovnična oblika, ki velja enakovredno za oba spola.

Tema sporoča vsebinski okvir ali okvir predmetnospecifičnih zmožnosti, povezanih s cilji oz. skupinami ciljev: teme so predmetno specifične in lahko vključujejo vsebinske sklope in dejavnosti ter razvijajo veščine, zmožnosti in koncepte, ki naj bi jih dijaki izgrajevali in razvijali v procesu učenja.

Vrsta teme:
Obvezno
Izbirno
Maturitetno

Opis teme zajema ključne poudarke oz. koncepte kot okvir skupinam ciljev.

Dodatna pojasnila za temo lahko vsebujejo razlago o zasnovi teme, usmeritve in/ali navodila, ki se nanašajo na vsebino, vrsto teme, členitev teme, poimenovanje, trajanje, dejavnosti, izvedbo aktivnosti, učne pripomočke ... oz. karkoli, kar je pomembno za to temo.

IME TEME

OBVEZNO

OPIS TEME

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin uscillab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaiozem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi ilisqui ipidel escim reprat.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari velent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti connihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspsit dit eaquasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatia qui aperorum qui ut re perumquaeepd quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiam aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusciisita dolorrum volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

Z oznako **SC** so označeni ključni cilji posameznih področij skupnih ciljev. Številčni zapis pri oznaki skupnih ciljev se navezuje na preglednico s skupnimi cilji.

Z oznako **O** so označeni obvezni cilji.

Z ležečim tiskom in oznako **I** so označeni izbirni cilji.

S krepko označenim besedilom so izpostavljeni **minimalni standardi znanja**.

Z ležečim besedilom so označeni izbirni standardi oz. standardi znanja, ki izhajajo iz izbirnih ciljev.

Dodatne pisave in oznake pri standardih so opredeljene v obvezujočih navodilih za učitelja (npr. podčrtani, M, PTI itd.)

IME SKUPINE CILJEV

CILJI

- O:** Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
I: *Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui.* **SC** (2.2.2.1)
- I:** *Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagnam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solosores dolorum, quidit ad qui dolorerun.*
O: Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **SC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

- Dijak
- » Obisquamet faccab incium repernam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.
 - » Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
 - » **Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelli quam rem simos con es est volorum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
 - » **Ut fuga. Nemperum fuga.**
 - » Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
 - » Omnim ut doluptur, quam consequ.
 - » *Obisquamet faccab incium repernam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.*
 - » *Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.*
 - » Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelli quam rem simos con es est volorum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
 - » *Ut fuga. Nemperum fuga.*

TERMINI:

☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint
☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	

Pojmi, ki jih dijak mora poznati oz. razumeti (in/ali znati smiselno uporabljati), lahko pa so navedeni tudi priporočeni pojmi. Nabor (strokovnih) terminov zaokrožuje in dopolnjuje posamezno temo, predstavlja pa informacijo učitelju pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela. Namenjen je navedbi terminologije, ki jo na področju določene teme v določenem obdobju izobraževalne vertikale usvojijo dijaki.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

Viri in literatura,
ki so vključeni v
posamezno temo.

NASLOV TEME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaborest quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

NASLOV SKUPINE CILJEV

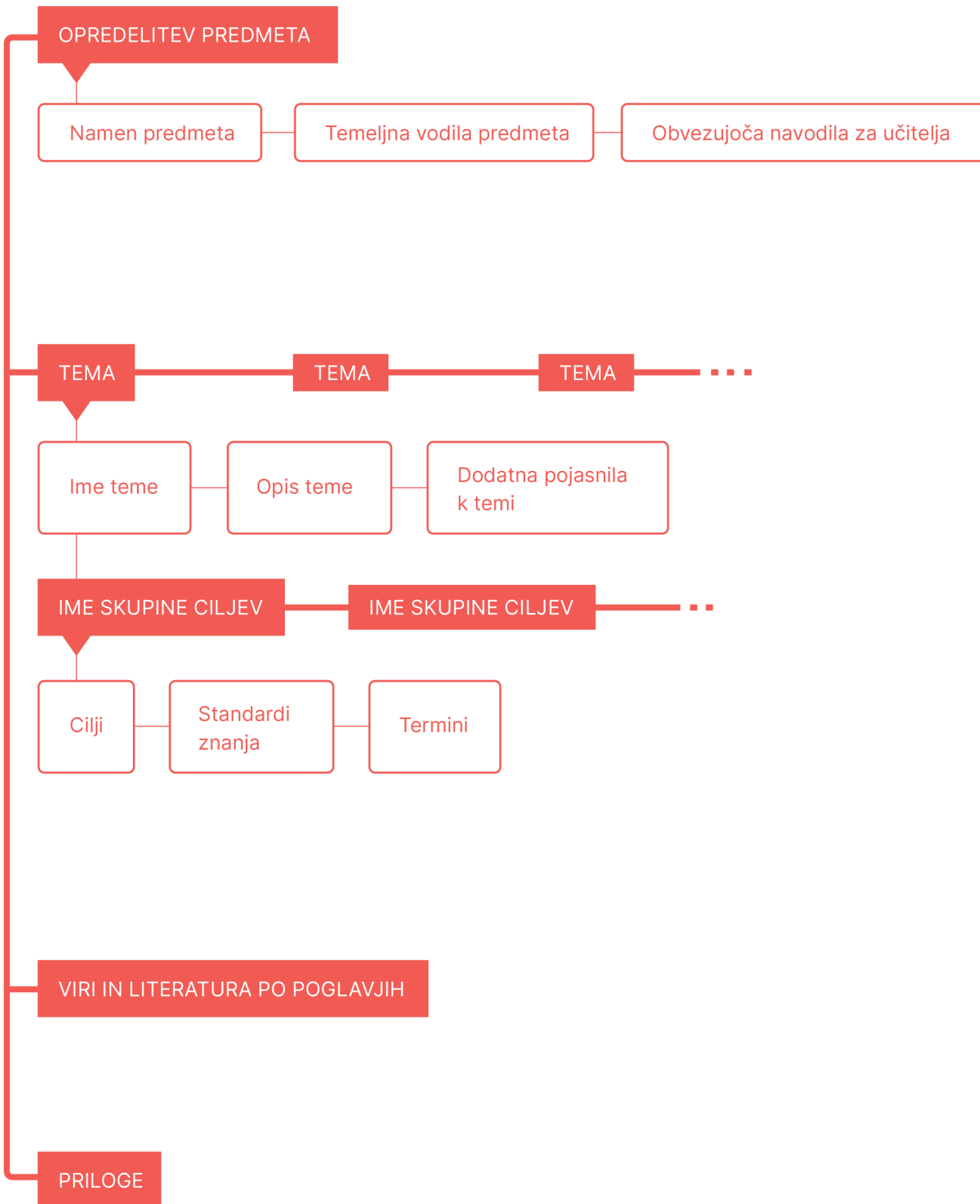
- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Viri in literatura, ki so vključeni
v posamezno skupino ciljev.

Hiperpovezava
do zunanjega vira

KAKO SE ZNAJTI?

STRUKTURA UČNEGA NAČRTA

KAZALO

OPREDELITEV PREDMETA..... 9

Namen predmeta..... 9

Temeljna vodila predmeta 9

Obvezujoča navodila za učitelje 10

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA..... 11

DEDIŠČINA, SKUPNOST IN JAZ 12

Dediščina, skupnost in jaz 12

VRSTE DEDIŠČINE 14

Vrste dediščine 14

RAZISKOVANJE IN VAROVANJE DEDIŠČINE..... 16

Raziskovanje in varovanje dediščine 16

DEDIŠČINA KOT NAVDIH 18

Dediščina kot navdih..... 18

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH..... 20

Opredelitev predmeta..... 20

PRILOGE 21

OPREDELITEV PREDMETA

NAMEN PREDMETA

Namen predmeta Osnove varovanja dediščine izhaja iz raziskovanja, spoznavanja, razumevanja, doživljanja in ohranjanja dediščine kot identitete posameznika, skupnosti in širše družbe. Ob tem predmet vzpodbuja razmišljanje o pomenu spomina in implikaciji spomina kot vrednote za posameznika in skupnost, v kateri posameznik prebiva in deluje. Skozi cilje, standarde in vsebine predmeta se dijaki aktivno spoznavajo in soočajo z vlogo in pomenom dediščine za posameznika in skupnost, raziskujejo oblike in vrste dediščine, spoznavajo pristope zaščite in varovanja dediščine ter s produktivnimi pristopi prenašajo dediščino preteklosti v sodobni čas, v katerem tudi sami bivajo in delujejo.

Predmet Osnove varovanja dediščine razume dediščino kot nekaj živega, kar odzvanja iz preteklosti in se hkrati vzpostavlja v sedanjem času. Dediščino dojema kot pomemben del osebnosti vsakega posameznika in tudi skozi vidik institucij, ki skrbijo za raziskovanje, ohranjanje in zaščito dediščine. Skozi ustvarjalen učni proces predmet vabi dijake k raziskovanju avtentičnih primerov dediščine lokalnega, nacionalnega in globalnega okolja ter osmišljenemu prenašanju znanj, veščin in zgodb preteklosti v sodoben čas.

TEMELJNA VODILA PREDMETA

Predmet izhaja iz osmišljeno zasnovanih tem, kjer dijak kot posameznik raziskuje osebno dediščino, na podlagi katere spoznava dediščino skupnosti, se seznaja z raziskovanjem in zaščito dediščine in išče produktivne načine, kako dediščino preteklosti prenesti v sodoben čas. Pri predmetu dijaki spoznavajo, raziskujejo in vrednotijo konkretne primere dediščine lokalnega, nacionalnega ali globalnega okolja, kjer delo na terenu povezujejo z delom v učilnici. Učitelj načrtuje dejavnosti v avtentičnem okolju in pristnem stiku s konkretnimi primeri kulturne dediščine, na katere se dijaki odzovejo z raznolikimi aktivnostmi (npr. refleksija, arhitekturna skica, seminarska naloga, projektno delo). Pri načrtovanju učnih ur je pomembna dijakova aktivna vloga. Pri učnih aktivnostih, kjer se prepletata individualno in skupno, človek in družba, učitelj vzpostavlja pomen in vlogo dediščine in spoznanj preteklosti z namenom razumevanja sedanjosti. Ob tem vzpostavlja učinkovito učno okolje, ki podpira radovednost ter vzgaja v duhu raziskovanja, doživljanja, razumevanja in spoštovanja dediščine v odnosu do posameznika in družbe. Dijaki skozi učni proces spoznavajo področje dediščine neposredno in posredno, predvsem pa s povezavami z ostalimi področji, kot so npr. arheologija, etnologija, kulturologija, zgodovina, zgodovina umetnosti, slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, krajinska arhitektura ter drugimi oblikami človekovega delovanja. Učitelj pri organizaciji dela v razredu vzpostavlja raziskovalni pristop, ki

sledi procesu in ne le zgolj končnemu produktu, ob tem pa vsebine prilagaja spretnostim dijakov in njihovem predznanju ter njihovim interesom in željam.

OBVEZUJOČA NAVODILA ZA UČITELJE

Izvedba predmeta naj bo povezana z živimi primeri dediščine v lokalnem okolju in kombinaciji dela v učilnici in dela na terenu.

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA

DEDIŠČINA, SKUPNOST IN JAZ

OBVEZNO

OPIS TEME

Dediščina je sled, ki jo sedanji trenutek pušča v času in prostoru. Vse, kar se nam in svetu okrog nas dogaja ta trenutek, bo v naslednjem zgolj sled v spominu. Ta sled je lahko le intimni spomin v vsakem izmed nas, lahko je spomin skupine ljudi, npr. družine, lahko spomin neke skupnosti, npr. naroda ali države, lahko pa spomin celotnega človeštva. Ne glede na to ali je sled materializirana ali zgolj doživljajska, dijaki skozi temo dediščino dojemajo kot vrednoto, kot del nas samih in kot del naše skupnosti, kot del naše identitete.

DEDIŠČINA, SKUPNOST IN JAZ

CILJI

Dijak:

O: ob raziskovanju osebne, družinske in dediščine lokalne skupnosti prepozna vpetost dediščine v njegov življenjski prostor;

SC (3.3.1.2 | 4.3.2.1 | 4.3.3.1)

O: ob raziskovanju osebne, družinske in dediščine lokalne skupnosti spozna, da dediščina ni odtujena vsebina, ampak del njegovega intimnega osebnega prostora;

SC (3.1.1.1 | 3.1.2.1)

O: ob raziskovanju osebne, družinske in dediščine lokalne skupnosti prepozna širino in bližino dediščine ter njeno prepletenost z vsakdanjim življenjem;

SC (3.1.1.2 | 3.1.2.2)

O: ob raziskovanju osebne, družinske in dediščine lokalne skupnosti prepozna vpliv dediščine na lastne življenjske poglede;

SC (3.1.4.1)

O: ob raziskovanju osebne, družinske in dediščine lokalne skupnosti razvija zavedanje o dediščini kot vrednoti;

SC (2.2.1.1 | 2.2.2.1)

O: s pomočjo induktivnega in deduktivnega sklepanja spozna proces nastanka dediščine, kot dela posameznikovega življenjskega okolja, ter širše skupnosti in človeštva.

SC (1.2.4.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » razišče in na izviren način predstavi primer dediščine, ki izhaja iz njegovega neposrednega osebnega ali družinskega okolja;
- » razpravlja o vlogi in pomenu dediščine za posameznika in družbo ter svoje mnenje utemelji;
- » razišče in predstavi dediščino različnih skupnosti ter pojasni podobnosti in razlike.

TERMINI

- dediščina ◦ osebna dediščina ◦ družinska dediščina ◦ dediščina skupnosti ◦ dediščina kot identiteta
- pomen in vloga dediščine

VRSTE DEDIŠČINE

OBVEZNO

OPIS TEME

Baročni kip v muzeju, kapelica v domačem kraju, ljudska pesem, galerija fotografij na telefonu, ohranjen pogovor v aplikaciji za klepet, stara pustna maska ali pa porumenel album naših starih staršev – vse to so sestavni deli skupne dediščine. Dediščina obsega široko pojavno paleto, je kompleksna ter zahteva, pogosto zaradi integriranosti v ostala področja, multidisciplinaren pristop. Posamezne stroke, ki se ukvarjajo z dediščino, so to pestrost sistemizirale v logičen in pragmatičen sistem. Skozi temo dijaki spoznavajo dediščino znotraj različnih vrst s skupnimi lastnostmi, kot so snovna in nesnovna, premična in nepremična ter naravna in kulturna dediščina.

VRSTE DEDIŠČINE

CILJI

Dijak:

O: spozna da je dediščina zaradi svoje raznolikosti urejena na vrste, razlikuje med različnimi vrstami dediščine in prepozna njihove značilnosti;

SC (1.1.2.1)

O: raziskuje raznolike primere naravne in kulturne dediščine lokalnega, nacionalnega, evropskega in globalnega prostora;

SC (1.3.2.1)

O: spozna in primerja različne vrste spomenikov snovne dediščine, kot so arhitekturni spomeniki, zgodovinske stavbe, arheološka najdišča, umetnine ipd.;

O: raziskuje primere nesnovne dediščine, kot so jezik, običaji, festivali, obrtniška znanja ipd.;

SC (1.3.2.1)

O: analizira primere premične in nepremične dediščine in pojasnjuje podobnosti ter razlike;

SC (2.2.2.1)

O: skozi avtentične primere dediščine spozna vlogo in pomen UNESCO ter drugih organizacij, ki delujejo na področju človekove dediščine;

SC (3.3.1.2)

O: sodeluje pri projektih s sorodnimi šolami, muzeji ali kulturnimi ustanovami z namenom izobraževanja in izmenjave znanj in izkušenj na področju dediščine.

SC (1.2.3.2 | 3.3.3.1 | 5.3.4.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » na konkretnih primerih opiše posebnosti naravne in kulturne, premične in nepremične ter snovne in nesnovne dediščine;
- » na primerih snovne dediščine prepozna različne vrste spomenikov in svoje trditve pojasni;
- » razišče in predstavi primer snovne ali nesnovne dediščine, ki izhaja iz njegovega neposrednega okolja, ter utemelji njegov pomen;
- » razišče in na izviren način predstavi primer premične ali nepremične dediščine lokalnega ali globalnega okolja;
- » razpravlja o vlogi in pomenu organizacij, ki delujejo na področju dediščine ter svoje argumente utemelji.

TERMINI

- naravna in kulturna dediščina ◦ snovna in nesnovna dediščina ◦ premična in nepremična dediščina
- spomenik ◦ vrste spomenikov ◦ lokalna dediščina ◦ nacionalna dediščina ◦ svetovna dediščina

RAZISKOVANJE IN VAROVANJE DEDIŠČINE

OBVEZNO

OPIS TEME

Tako, kot skrbimo za svoje osebne spomine in jih ohranjamo, tudi skupnost, katere del smo, varuje in ščiti vse tisto, kar je del njene zgodbe. Za osebne spomine poskrbimo sami – sami jih ovrednotimo, izberemo in na neki svoj način ohranjamo. Taka oblika varovanja dediščine je arbitrarna oblika varovanja (za varovanje skrbijo posamezniki, društva, ljubitelji ...). Za dediščino skupnosti ali človeštva pa poskrbijo stroka in organizacije, ki jim je bilo to poslanstvo zaupano. Taka oblika varovanja je strokovna in pravno regulirana oblika varovanja dediščine (za varovanje skrbijo organizacije s pooblastili na podlagi ustrezne zakonodaje). Skozi temo dijaki spoznajo raznolike pristope raziskovanja in varovanja dediščine.

RAZISKOVANJE IN VAROVANJE DEDIŠČINE

CILJI

Dijak:

○ ob razumevanju osebne dediščine in skrbi zanjo spoznava pomen skrbi za ohranitev elementov dediščine na lokalnem, nacionalnem ali globalnem nivoju;

SC (2.3.3.1 | 3.3.5.3)

○ loči med arbitrarno obliko varovanja dediščine (za varovanje skrbijo posamezniki, društva, ljubitelji ...) in strokovno in pravno regulirano obliko varovanja dediščine (za varovanje skrbijo organizacije s pooblastili na podlagi ustrezne zakonodaje);

○ spoznava nacionalne institucije in druge organizacije, povezane z raziskovanjem in varovanjem dediščine (ZVKDS, ZRSVN, UNESCO);

SC (1.1.2.1)

○ pozna register kulturne dediščine in odkriva varovano dediščino v svojem domačem okolju;

○ spoznava raznolike pristope varovanja in zaščite dediščine;

○ raziskuje in primerja med seboj poklice, povezane z raziskovanjem in varovanjem dediščine;

SC (1.1.2.1)

○ aktivno raziskuje metodiko konservatorsko-restavratorskega dela;

○: zbira podatke in raziskuje primere varovanja dediščine v lokalnem okolju;

SC (5.2.3.1)

○: razvija veščino dokumentiranja in analiziranja materialne dediščine skozi risbe, fotografije in digitalne medije;

SC (4.2.2.1 | 4.3.3.1)

○: analizira in primerja raznolike konservatorske ter restavratorske postopke;

○: na konkretnih primerih spoznava pravne podlage, povezane z varovanjem naravne in kulturne dediščine;

○: vrednoti etična vprašanja povezana z varovanjem dediščine ter restavratorskimi in konzervatorskimi posegi v dediščino.

SC (1.2.2.1 | 2.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » na primerih pojasni pomen in vlogo nacionalnih institucij, povezanih z raziskovanjem in varovanjem človekove dediščine;
- » **razišče in zbere podatke za izbran primer varovanja ali zaščite dediščine v lokalnem okolju;**
- » **izbran primer varovanja ali zaščite dediščine v lokalnem okolju celostno dokumentira s pomočjo likovne vizualizacije in/ali digitalnih medijev;**
- » loči med posameznimi restavratorski in konservatorskimi postopki ter jih pojasni na posameznih primerih.

TERMINI

○ varovanje in zaščita dediščine ○ arheologija ○ restavratorski in konservatorski postopki ○ preservacija
 ○ konservacija ○ restavriranje ○ rekonstrukcija ○ renoviranje ○ revitalizacija ○ kopiranje ○ arheolog
 ○ restavrator ○ konservator ○ restavratorsko konservatorski projekt ○ dokumentiranje dediščine ○ vrste dokumentacije

DEDIŠČINA KOT NAVDIH

OBVEZNO

OPIS TEME

Dediščina je nekaj, kar živi z nami, ljudje jo sooblikujemo. Zato tema dediščina kot navdih izhaja iz integracije dediščine v sodobni čas in ustvarjalnih odzivov dijakov. Tema vzpostavlja dialog razumevanja dediščine preteklosti kot nečesa, kar odzvanja v sodobnem času, nanj vpliva. Dijaki se zato ob raziskovanju odnosa med starim in novim spoznavajo s kontekstualizacijo dediščine in njenim vplivom na sodobne človekove produkte. Ob tem poustvarjajo lastne produktivne odzive na elemente dediščine preteklosti, kjer združujejo tako tradicionalne kot sodobne materiale in pristope z elementi digitalne tehnologije.

DEDIŠČINA KOT NAVDIH

CILJI

Dijak:

- : spoznava primere uporabe dediščine v vsakdanjem življenju;
 SC (1.3.1.1 | 3.3.5.3 | 5.3.4.1)
- : analizira vpliv dediščine preteklosti na sodoben življenjski slog, bivanje, prehranjevanje, oblačenje, uporabni predmeti, modrost, kultura ipd.;
 SC (1.2.3.1 | 2.1.1.1 | 3.3.4.1)
- : analizira raznolike umetniške prakse, v katerih umetniki uporabljajo dediščino kot navdih za raziskovanje in ustvarjalni proces;
 SC (2.2.2.1 | 3.3.1.1)
- : ustvarja lastne produktivne odzive ali umetniške projekte, v katerih tradicionalni elementi dediščine dobijo sodobno podobo;
 SC (5.1.2.1 | 5.1.4.1 | 5.3.1.1)
- : ustvarja lastne produktivne odzive, navdahnjene z elementi dediščine ob vključevanju tako tradicionalnih kot tudi sodobnih tehnik in materialov ter digitalnih tehnologij.
 SC (4.2.2.1 | 4.3.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » na primerih sodobnega življenjskega sloga, bivanja, prehranjevanja, oblačenja, uporabnih predmetov, modrosti, kulture ipd. pojasni preplet dediščine preteklosti z vsakdanjim življenjem;
- » **ustvari lastno likovno delo ali projekt, v katerem preplete idejno osmišljeno elemente dediščine s sodobnimi likovnimi in vizualnimi pristopi;**
- » ustvari lastno likovno delo ali projekt, v katerem poveže tradicionalne tehnične rešitve s sodobnimi digitalnimi tehnološkimi rešitvami.

TERMINI

- uporaba dediščine
- kultura
- kulturni kontekst

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

OPREDELITEV PREDMETA

Sketelj, P. (2011). *Priročnik za varovanje premične kulturne dediščine v muzejih na prostem*. Slovenski etnografski muzej. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/q33qne2> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/q33qne2>)

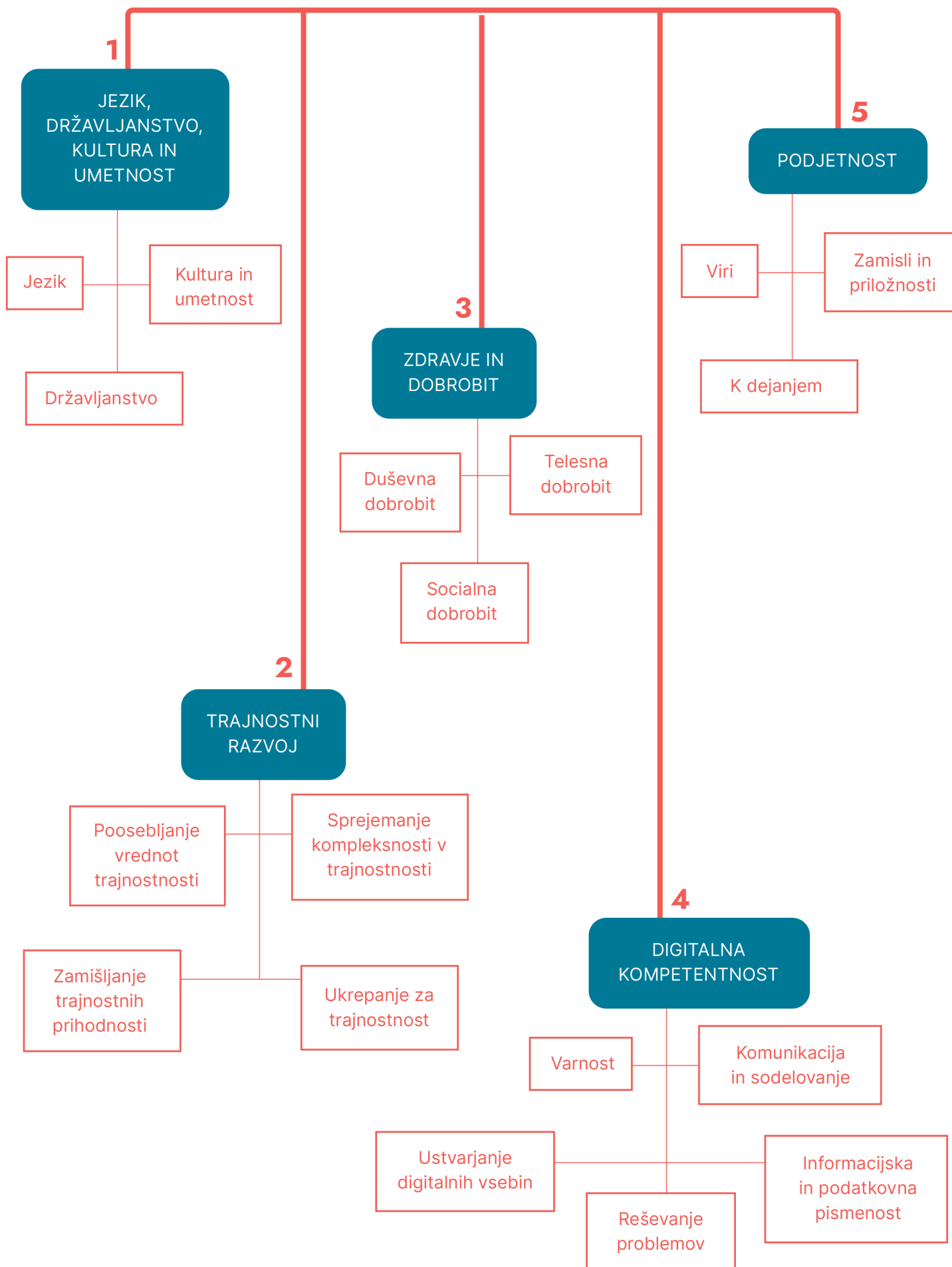
Sketelj, P. (2011). Ana Motnikar (ur.): *Priročnik za nego predmetov kulturne dediščine*. Slovenski etnografski muzej.

Zidarič, T. (2013). Anja Jerin, Adela Pukl in Nena Židov (ur.): *Priročnik o nesnovni kulturni dediščini*. Slovenski etnografski muzej. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/qwrmaq39> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/qwrmaq39>)

PRILOGE

KLJUČNI CILJI PO PODROČJIH SKUPNIH CILJEV

1 /// JEZIK, DRŽAVLJANSTVO, KULTURA IN UMETNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 JEZIK

1.1.1 Strokovna besedila	1.1.1.1 Pri posameznih predmetih razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (referat, plakat, povzetek, opis, pogovor itd.).
1.1.2 Strokovni jezik	1.1.2.1 Se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije; torej učenje jezika na ravni poimenovanj za posamezne pojme in na ravni logičnih povezav. 1.1.2.2 Se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno ter pisno raven svojega strokovnega jezika.
1.1.3 Univerzalni opis jezika kot sistema	(pri vseh predmetih:) 1.1.3.1 Se zaveda podobnosti ter razlik med jeziki in je na to pozoren tudi pri uporabi gradiv v tujih jezikih, pri uporabi prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov, avtomatsko prevedenih spletnih strani itd. (pri vseh jezikovnih predmetih:) 1.1.3.2 Se zaveda, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način; pri pouku tujih jezikov zato uporablja znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika, in obratno: zna primerjati jezike, ki se jih uči, in razpozna podobnosti ter razlike med njimi.
1.1.4 Razumevanje pomena branja	1.1.4.1 Pri vseh predmetih redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti.
1.1.5 Jezik in nenasilna komunikacija	1.1.5.1 Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

1.2 DRŽAVLJANSTVO

1.2.1 Poznavanje in privzemanje človekovih pravic ter dolžnosti kot temeljnih vrednot in osnov državljanske etike	1.2.1.1 Pozna, razume in sprejema človekove pravice kot skupni evropski in ustavno določeni okvir skupnih vrednot ter etike. 1.2.1.2 Razume, da so človekove pravice univerzalne in nepogojene, da uveljavljajo vrednote svobode in enakosti. 1.2.1.3 Razume in sprejema, da je obstoj pravic pogojen s spoštovanjem individualne dolžnosti do enake pravice drugega. 1.2.1.4 Razume in sprejema, da je dolžnost do enake pravice drugega dolžnost zaradi dolžnosti (ne le pravica zaradi individualnega interesa). 1.2.1.5 Razume in sprejema človekove pravice in dolžnosti kot osnovno, vsem državljanom skupno etiko (moralo), ki uveljavlja vrednote spoštovanja človekovega dostojanstva, pravičnosti, resnice, zakona, lastnine, nediskriminacije in strpnosti.
1.2.2 Etična refleksija	1.2.2.1 Spozna, da obstajajo moralna vprašanja, pri katerih ni vnaprej danih od vseh sprejetih odgovorov. 1.2.2.2 Razvija občutljivost za moralna vprašanja ter sposobnost, da o njih razmišlja skupaj z drugimi.
1.2.3 Sodelovanje z drugimi v skupnosti in za skupnost	1.2.3.1 Z namenom uresničevanja skupnega dobrega sodeluje z drugimi ter podaja in uresničuje predloge, ki kakovostno spreminjajo skupnosti. 1.2.3.2 Prek lastnega delovanja ozavešča pomen skrbi za demokratično skupnost ter krepi zavedanje o pomenu pripadnosti skupnosti za lastnodobrobit in dobrobit drugih.
1.2.4 Aktivno državljanstvo in politična angažiranost	1.2.4.1 Ob zavedanju pozitivnega pomena politike kot skupnega reševanja izzivov in skrbi za dobrobit vseh, pa tudi iskanja kompromisov in preseganja konfliktov, pozna raznolike oblike demokratičnega političnega angažiranja in se vključuje v politične procese, ki vplivajo na življenja ljudi.
1.2.5 Znanje za kritično mišljenje, za aktivno državljansko držo	1.2.5.1 Uporabi znanja vsakega predmetnega področja za kritično in aktivno državljansko držo.

1.3 KULTURA IN UMETNOST

1.3.1 Sprejemanje, doživljanje in vrednotenje kulture in umetnosti	1.3.1.1 Intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega itd.).
1.3.2 Raziskovanje in spoznavanje kulture ter umetnosti	1.3.2.1 Raziskuje in spozna kulturo, umetnost, umetniške zvrsti ter njihova izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu.
1.3.3 Izražanje v umetnosti in z umetnostjo	1.3.3.1 Je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike, se z njimi izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih.
1.3.4 Uživanje v ustvarjalnem procesu ter dosežkih kulture in umetnosti	1.3.4.1 Uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih. 1.3.4.2 V varnem, odprtem in spodbudnem učnem okolju svobodno izraža želje in udejanja ustvarjalne ideje.
1.3.5 Živi kulturo in umetnost	1.3.5.1 Živi kulturo in umetnost kot vrednoto v domačem in šolskem okolju ter prispeva k razvoju šole kot kulturnega središča in njenemu povezovanju s kulturnim in z družbenim okoljem.

2 /// TRAJNOSTNI RAZVOJ

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 POOSEBLJANJE VREDNOT TRAJNOSTNOSTI

2.1.1 Vrednotenje trajnostnosti	2.1.1.1 Kritično oceni povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti ter družbeni položaj.
2.1.2 Podpiranje pravičnosti	2.1.2.1 Pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja.
2.1.3 Promoviranje narave	2.1.3.1 Odgovoren odnos do naravnih sistemov gradi na razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi ter družbenimi sistemi.

2.2 SPREJEMANJE KOMPLEKSNOSTI V TRAJNOSTNOSTI

2.2.1 Sistemsko mišljenje	2.2.1.1 K izbranemu problemu pristopa celostno, pri čemer upošteva povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika. 2.2.1.2 Presoja kratkoročne in dolgoročne vplive delovanja posameznika in družbenih skupin v družbi, družbe na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.2.2 Kritično mišljenje	2.2.2.1 Kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja, živih bitij in družbe, pri čemer upošteva različne poglede, pogoje z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem.
2.2.3 Formuliranje problema	2.2.3.1 Pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov.

2.3 ZAMIŠLJANJE TRAJNOSTNIH PRIHODNOSTI

2.3.1 Pismenost za prihodnost	2.3.1.1 Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume ter vrednoti možne, verjetne in želene trajnostne prihodnosti (scenarije). 2.3.1.2 Presoja dejanja, ki so potrebna za doseganje želene trajnostne prihodnosti.
2.3.2 Prilagodljivost	2.3.2.1 V prizadevanju za trajnostno prihodnost tvega in se kljub negotovostim prilagaja ter sprejema trajnostne odločitve za svoja dejanja.
2.3.3 Raziskovalno mišljenje	2.3.3.1 Pri načrtovanju in reševanju kompleksnih problemov/-atik trajnostnosti uporablja in povezuje znanja in metode različnih znanstvenih disciplin ter predlaga ustvarjalne in inovativne ideje in rešitve.

2.4 UKREPANJE ZA TRAJNOSTNOST

2.4.1 Politična angažiranost	2.4.1.1 Ob upoštevanju demokratičnih načel kritično vrednoti politike z vidika trajnostnosti ter sodeluje pri oblikovanju trajnostnih politik in prakse na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.4.2 Kolektivno ukrepanje	2.4.2.1 Pri prizadevanju in ukrepanju za trajnostnost upošteva demokratična načela in aktivno ter angažirano (konstruktivno) sodeluje z drugimi.
2.4.3 Individualna iniciativa	2.4.3.1 Se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni, kolektivni ter politični ravni.

3 /// ZDRAVJE IN DOBROBIT

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

3.1 DUŠEVNA DOBROBIT

3.1.1 Samozavedanje	3.1.1.1 Zaznava in prepoznavna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) ter lastno vedenje. 3.1.1.2 Skozi izkušnje razume povezanost različnih vidikov lastnega doživljanja (telesni občutki, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) v specifičnih situacijah (npr. ob doživljanju uspeha in neuspeha v učnih in socialnih situacijah).
3.1.2 Samouravnavanje	3.1.2.1 Uravnava lastno doživljanje in vedenje (npr. v stresnih učnih in socialnih situacijah). 3.1.2.2 Razvija samozaupanje in samospoštovanje. 3.1.2.3 Se učinkovito spoprijema z negotovostjo in kompleksnostjo. 3.1.2.4 Učinkovito upravlja, organizira čas učenja in prosti čas.
3.1.3 Postavljanje ciljev	3.1.3.1 Prepoznavna lastne interese, lastnosti, močna in šibka področja ter v skladu z njimi načrtuje kratkoročne in dolgoročne cilje (vezane na duševno, telesno, socialno in učno področje). 3.1.3.2 Spremlja doseganje in spreminjanje načrtovanih ciljev. 3.1.3.3 Razvija zavzetost in vztrajnost ter krepi zmožnosti odložitve nagrade.
3.1.4 Prožen način razmišljanja	3.1.4.1 Razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost. 3.1.4.2 Učinkovito se spoprijema s problemskimi situacijami, ki zahtevajo proaktivno miselno naravnost.
3.1.5 Odgovornost in avtonomija	3.1.5.1 Krepi odgovornost, avtonomijo in skrbi za osebno integriteto.

3.2 TELESNA DOBROBIT

3.2.1 Gibanje in sedenje	3.2.1.1 Razume pomen vsakodnevnega gibanja za zdravje in dobro počutje. 3.2.1.2 Razvija pozitiven odnos do gibanja. 3.2.1.3 Vključuje se v različne gibalne dejavnosti, tudi tiste, ki razbremenijo naporen vsakdan. 3.2.1.4 Razume škodljivosti dolgotrajnega sedenja, razvija navade za prekinitev in zmanjšanje sedenja.
3.2.2 Prehrana in prehranjevanje	3.2.2.1 Razume pomen uravnotežene prehrane. 3.2.2.2 Razvija navade zdravega prehranjevanja. 3.2.2.3 Oblikuje pozitiven odnos do hrane in prehranjevanja.
3.2.3 Sprostitev in počitek	3.2.3.1 Razume pomen počitka in sprostitve po miselnem ali telesnem naporu. 3.2.3.2 Spozna različne tehnike sproščanja in uporablja tiste, ki mu najbolj koristijo. 3.2.3.3 Razume pomen dobrih spalnih navad za učinkovito telesno in miselno delovanje ter ravnanje.
3.2.4 Varnost	3.2.4.1 Spozna različne zaščitne ukrepe za ohranjanje zdravja. 3.2.4.2 Ravna varno in odgovorno, pri čemer skrbi za ohranjanje zdravja sebe in drugih.
3.2.5 Preventiva pred različnimi oblikami zasvojenosti	3.2.5.1 Usvaja znanje o oblikah in stopnjah zasvojenosti ter o strategijah, kako se jim izogniti oz. jih preprečiti z zdravim življenjskim slogom.

3.3 SOCIALNA DOBROBIT

3.3.1 Socialno zavedanje in zavedanje raznolikosti	3.3.1.1 Ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi. 3.3.1.2 Zaveda se in prepoznava raznolikosti v ožjem (oddelek, vrstniki, družina) in širšem okolju (šola, lokalna skupnost, družba).
3.3.2 Komunikacijske spretnosti	3.3.2.1 Razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izražanja interesa in skrbi za druge.
3.3.3 Sodelovanje in reševanje konfliktov	3.3.3.1 Konstruktivno sodeluje v različnih vrstah odnosov na različnih področjih. 3.3.3.2 Krepi sodelovalne veščine, spretnosti vzpostavljanja in vzdrževanja kakovostnih odnosov v oddelku, družini, šoli, širši skupnosti, temelječih na spoštljivem in asertivnem komuniciranju ter enakopravnosti.
3.3.4 Empatija	3.3.4.1 Krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. 3.3.4.2 Prepoznavna meje med doživljanjem sebe in drugega. 3.3.4.3 Uravnava lastno vedenje v odnosih, upoštevajoč več perspektiv hkrati.
3.3.5 Prosocialno vedenje	3.3.5.1 Krepi prepoznavanje in zavedanje potrebe po nudenju pomoči drugim. 3.3.5.2 Prepoznavna lastne potrebe po pomoči in strategije iskanja pomoči. 3.3.5.3 Krepi družbeno odgovornost.

4 /// DIGITALNA KOMPETENTNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMACIJSKA IN PODATKOVNA PISMENOST

4.1.1 Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij ter digitalnih vsebin	4.1.1.1 Izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih ter izboljšuje osebne strategije iskanja.
4.1.2 Vrednotenje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.2.1 Analizira, primerja in kritično vrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, informacij in digitalnih vsebin.
4.1.3 Upravljanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.3.1 Podatke zbira, obdeluje, prikazuje in shranjuje na najustreznejša mesta (trdi disk, oblak, USB itd.), tako da jih zna kasneje tudi najti.

4.2 KOMUNIKACIJA IN SODELOVANJE

4.2.1 Interakcija z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.1.1 Sporazumeva se z uporabo različnih digitalnih tehnologij in razume ustrezna sredstva komunikacije v danih okoliščinah.
4.2.2 Deljenje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.2.1 Deli podatke, informacije in digitalne vsebine z drugimi z uporabo ustreznih digitalnih tehnologij. Deluje v vlogi posrednika in je seznanjen s praksami navajanja virov ter avtorstva.
4.2.3 Državljsko udejstvovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.3.1 Išče in uporablja portale za udejstvovanje v družbi. Poišče skupine, ki zastopajo njegove interese, s pomočjo katerih lahko aktivno daje predloge za spremembe.
4.2.4 Sodelovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.4.1 Z digitalnimi orodji soustvarja skupno vsebino in se zavzema za krepitev sodelovanja med člani.
4.2.5 Spletni bonton	4.2.5.1 Pri uporabi digitalnih tehnologij in omrežij prilagaja svoje vedenje pričakovanjem ter pravilom, ki veljajo v določeni skupini.
4.2.6 Upravljanje digitalne identitete	4.2.6.1 Ustvari eno ali več digitalnih identitet in z njimi upravlja, skrbi za varovanje lastnega ugleda ter za ravnanje s podatki, ki nastanejo z uporabo številnih digitalnih orodij in storitev v različnih digitalnih okoljih.

4.3 USTVARJANJE DIGITALNIH VSEBIN

4.3.1 Razvoj digitalnih vsebin	4.3.1.1 Ustvarja in ureja digitalne vsebine v različnih formatih.
4.3.2 Umeščanje in poustvarjanje digitalnih vsebin	4.3.2.1 Digitalne vsebine obogati z dodajanjem slik, glasbe, videoposnetkov, vizualnih efektov idr.
4.3.3 Avtorske pravice in licence	4.3.3.1 Pozna licence in avtorske pravice. Spoštuje pravice avtorjev in jih ustrezno citira.
4.3.4 Programiranje	4.3.4.1 Zna ustvariti algoritem za rešitev enostavnega problema. Zna odpraviti preproste napake v programu.

4.4 VARNOST

4.4.1 Varovanje naprav	4.4.1.1 Deluje samozaščitno; svoje naprave zaščiti z ustreznimi gesli, programsko opremo in varnim ravnanjem, jih ne pušča brez nadzora v javnih prostorih idr.
4.4.2 Varovanje osebnih podatkov in zasebnosti	4.4.2.1 Varuje osebne podatke in podatke drugih ter prepoznava zaupanja vredne ponudnike digitalnih storitev.
4.4.3 Varovanje zdravja in dobrobiti	4.4.3.1 Digitalno tehnologijo uporablja uravnoteženo, skrbi za dobro telesno in duševno dobrobit ter se izogiba negativnim vplivom digitalnih medijev.
4.4.4 Varovanje okolja	4.4.4.1 Zaveda se vplivov digitalnih tehnologij in njihove uporabe na okolje.

4.5 REŠEVANJE PROBLEMOV

4.5.1 Reševanje tehničnih težav	4.5.1.1 Prepozna tehnične težave pri delu z napravami ali digitalnimi okolji ter jih rešuje.
4.5.2 Prepoznavanje potreb in opredelitev tehnoloških odzivov	4.5.2.1 Prepoznava in ocenjuje potrebe, izbira ter uporablja digitalna orodja in jih prilagaja lastnim potrebam.
4.5.3 Ustvarjalna uporaba digitalne tehnologije	4.5.3.1 S pomočjo digitalne tehnologije ustvarja rešitve in novosti v postopkih ter izdelkih.
4.5.4 Prepoznavanje vrzeli v digitalnih kompetencah	4.5.4.1 Prepozna vrzeli v svojih digitalnih kompetencah, jih po potrebi izboljšuje in dopolnjuje ter pri tem podpira tudi druge.

5.1 ZAMISLI IN PRILOŽNOSTI

5.1.1 Odkrivanje priložnosti	5.1.1.1 Prepoznavava avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednost zase in za druge.
5.1.2 Ustvarjalnost in inovativnost	5.1.2.1 Pri reševanju izzivov na ustvarjalen način uporablja znanje in izkušnje za ustvarjanju boljših rešitev. 5.1.2.2 Pripravi nabor možnih rešitev izziva, pri čemer stremi k oblikovanju vrednosti za druge.
5.1.3 Vizija	5.1.3.1 Oblikuje vizijo prihodnosti, ki vključuje odgovore na vprašanja, kaj namerava početi v prihodnosti, kakšen želi postati in kakšno skupnost želi sooblikovati.
5.1.4 Vrednotenje zamisli	5.1.4.1 Vrednoti rešitve ob upoštevanju kriterijev po načelu ustvarjanja dobrobiti za druge in izbere ustrezno rešitev.
5.1.5 Etično in trajnostno razmišljanje	5.1.5.1 Prepozna in ovrednoti vpliv svojih odločitev ter ravnanj na skupnost in okolje.

5.2 VIRI

5.2.1 Samozavedanje in samoučinkovitost	5.2.1.1 Prepozna svoje želje, močna in šibka področja ter zaupa, da lahko pozitivno vpliva na ljudi in situacije.
5.2.2 Motiviranost in vztrajnost	5.2.2.1 Je pozitivno naravnana, samozavesten in osredotočen na proces reševanja izziva. 5.2.2.2 Vztraja pri opravljanju kompleksnejših nalog.
5.2.3 Vključevanje virov	5.2.3.1 Pridobi podatke in sredstva (materialna, nematerialna in digitalna), potrebne za prehod od zamisli k dejanjem, s katerimi odgovorno in učinkovito upravlja, pri čemer upošteva učinkovito izrabo lastnega časa in finančnih sredstev.
5.2.4 Vključevanje človeških virov	5.2.4.1 Spodbuja in motivira druge pri reševanju skupnih nalog. 5.2.4.2 Poišče ustrezno pomoč posameznika (npr. vrstnika, učitelja, strokovnjak itd.) ali strokovne skupnosti. 5.2.4.3 Razvije spretnosti za učinkovito komunikacijo, pogajanje, vodenje, ki so potrebne za doseganje rezultatov.
5.2.5 Finančna pismenost	5.2.5.1 V različnih življenjskih situacijah prepozna in rešuje finančne izzive (viri finančnih sredstev, skrb za denar, poslovanje npr. z banko, zavarovalnico ter drugimi finančnimi institucijami, ocena potrebnih sredstev, tveganj in odločitev o zadolževanju ter naložbi, varčevanju). 5.2.5.2 Sprejema odgovorne finančne odločitve za doseganje blaginje (osebne in za skupnost). 5.2.5.3 Pridobiva ustrezno znanje na področju finančne pismenosti za kakovostno vsakdanje in poklicno življenje.

5.3 K DEJANJEM

5.3.1 Prevzemanje pobude	5.3.1.1 Spodbuja in sodeluje pri reševanju izzivov, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.
5.3.2 Načrtovanje in upravljanje	5.3.2.1 V procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt. 5.3.2.2 Prilagaja se nepredvidenim spremembam.
5.3.3 Obvladovanje negotovosti, dvoumnosti in tveganja	5.3.3.1 Na nepredvidene situacije se odziva s pozitivno naravnanoostjo in ciljem, da jih uspešno razreši. 5.3.3.2 Pri odločitvah primerja in analizira različne informacije, da zmanjša negotovost, dvoumnost in tveganja.
5.3.4 Sodelovanje	5.3.4.1 Sodeluje z različnimi posamezniki ali skupinami. 5.3.4.2 Morebitne spore rešuje na konstruktiven način in po potrebi sklepa kompromise.
5.3.5 Izkusveno učenje	5.3.5.1 Z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri sprejemanju nadaljnjih odločitev. 5.3.5.2 Presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje. 5.3.5.3 Prepozna priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah. 5.3.5.4 Povratne informacije uporabi za nadaljnji razvoj podjetnostne kompetence.